

41. *Терський С.В.* Старожитній Лучеськ... – С.20.
42. Там же.
43. Девятисотлетие православия на Вольни (992–1892 гг.). – Житомир: Типо-Литография Е.П.Льва, 1892. – Ч.П: Статистические сведения о приходах Вольнской епархии. – С.58.
44. *Терський С.В.* Старожитній Лучеськ... – С.22.

Summary

The article analyses social and topographical structure as well, as peculiarities of feudal Lutsk planning. It also determines the location of separate socio-topographical parts (Dytynets, Okolne Misto, Seredmistia) by means of research of markets areas, district with their buildings. The work investigates main stages of Luchesk fortification development, localizes architectural buildings, determints peculiar features of suburbs (outskirts) plaument.

Одержано 19 квітня 2005 р.

УДК 903.3(477.4)“12”

С.В.Пивоваров

НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТОПИСНОГО ВАСИЛЕВА

У статті аналізуються дані писемних джерел і археологічні матеріали з літописного Василева у Середньому Подністров'ї. Дослідження городищ, поселень, могильників, житлових і виробничих споруд, решток печерного монастиря в околицях сучасного Василева, а також синхронних пам'яток з лівого берегу Дністра дозволяють автору стверджувати, що літописне місто мало складнішу структуру, ніж вважалося раніше, і розташовувалося на обох берегах ріки.

Ключові слова: *Середнє Подністров'я, літописний Василів.*

Всебічне вивчення соціально-економічного, політичного та культурного розвитку давньоруських міст займає важливе місце у вітчизняній історіографії. Повідомлення писемних джерел, археологічний матеріал, який постійно поповнюється, дозволяють отримати важливу інформацію про генезис середньовічних міст України, визначити особливості, шляхи та хронологічні рамки їх розвитку.

Одним із регіонів Давньої Русі, де проходили інтенсивні процеси феодалізації та формувалися міста, відноситься й Середнє Подністров'я.

Тут, за літописними повідомленнями, розташовувалося чимало населених пунктів¹, а археологічними розкопками зафіксовано значну кількість городищ, селищ, могильників, монастирів із матеріалами XII – першої половини XIII ст.² Не всі з виявлених археологічних пам'яток надійно пов'язуються з літописними поселеннями, що згадуються в писемних документах. Не всі вони можуть бути зараховані до числа давньоруських міст. Проте є і виключення. До них, зокрема, належить комплекс із декількох городищ, селищ, могильників і печерного монастиря, які знаходяться на території с.Василів Заставнівського району Чернівецької області, і де локалізується літописне місто Галицько-Волинського князівства – Василів.

Перша згадка про нього припадає на літо 1229 (1230) р. Літописець зафіксував поселення при описі подій, пов'язаних із боротьбою князя Данила Галицького з угорськими військами. Зазнавши розгрому від Данила з союзниками під стольним Галичем, королевич угрів Бела (майбутній король Бела IV) намагався врятуватися втечею: “оттоуда же поиде король ко Василеву и переиде Днестрь и поиде ко Проуту”³.

Літописне повідомлення не пояснює статус Василева, а лише підкреслює його важливість. Очевидно, поблизу Василева в той час була переправа через ріку та починалася дорога на південь в землі Подунав'я та Угорщини. У наступній згадці про поселення в феодальній грамоті 1448 р. воно фігурує як рядове село “на имя Василевъ на Днистре”⁴. Така фрагментарність повідомлень писемних джерел стосовно поселення висуває на перший план археологічні матеріали.

Вивчення старожитностей Василева було започатковано в 1899–1900 рр. буковинський краєзнавцем, професором Чернівецького університету Р.Ф.Кайндлем⁵. Дослідник виявив на горі Хом рештки фундаментів дерев'яної церкви, середньовічний могильник із похованнями в кам'яних саркофагах, а в березі р.Дністер – рештки гончарної печі. Знайдені матеріали він датував середньовічним часом. Ці знахідки високо оцінив М.С.Грушевський. Вони, на його думку, підтверджували гіпотезу Д.І.Зубрицького і дозволяли локалізувати літописне місто Василів на правому березі Дністра, навпроти устя р.Серету⁶. У міжвоєнний час дослідження у Василеві намагався продовжити директор музею НТШ Ярослав Пастернак, проте не зміг цього зробити через заборону в'їзду на Буковину румунською владою⁷.

В історіографії питання про локалізацію Василева не викликали суперечок і більшість дослідників з нею погоджувалася⁸. Разом із тим, в окремих роботах його місцезнаходження спеціально не розглядалося⁹.

Новий етап в археологічному дослідженні літописного Василева розпочався в повоєнний час. У 1948 р. експедицією Чернівецького краєзна-

вчого музею під керівництвом відомого вітчизняного археолога Б.О.Тимощука проводилося обстеження території села. З-поміж пам'яток різних епох були виявлені і давньоруські матеріали¹⁰. Стаціонарні розкопки на території села велися в 1958–1959 рр. В їх результаті була з'ясована структура літописного поселення. Б.О.Тимощуком було доведено, що в ур.Замчище знаходився дитинець, поблизу від нього розміщувалися ремісничий посад із трьохнефним білокам'яним храмом в ур.Мури, торгова площа в ур.Торговиця, а на Дністрі – пристань. До території населеного пункту входили також печерний монастир в ур.Монастир, 4 могильники, феодальний замок в ур. Хом та селища-супутники¹¹. Таким чином, було встановлено, що літописне поселення Василів за своїми складовими частинами відповідає структурі давньоруських міст.

Варто відзначити, що дослідження літописного Василева під керівництвом Б.О.Тимощука стали своєрідною науковою школою для багатьох науковців, які брали в них участь. Зокрема, у Василеві працювали архітектор Г.Н.Логвин, палеоантрополог М.С.Великанова, археологи І.І.Винокур, П.П.Бирня, І.К.Свешніков та інші. Під час робіт на пам'ятці у значній мірі проявилися організаторські здібності І.І.Винокура, який керував археологічним загоном студентів Чернівецького університету, здійснював фотофіксацію розкопаних споруд і присвятив дослідженням літописного поселення, в тому числі і у співавторстві із Б.О.Тимощуком, декілька наукових розвідок¹².

Археологічне вивчення Василева було продовжено Б.П.Томенчуком у 80-х рр. ХХ ст. Їх підсумком стало дослідження оборонних споруд дитинця, решток дерев'яної церкви на ньому та знахідка великої кількості полив'яних плиток із різноманітними зображеннями. Науковець також провів розкопки могильника, розташованого поруч, та декількох жител і гончарних печей на посаді літописного міста¹³.

Виявлений на території Василева археологічний матеріал неспростовно засвідчив існування тут в ХІІ – першій половині ХІІІ ст. добре укріпленого міського поселення із розвинутою інфраструктурою. На сьогодні теза стосовно Василева, як міста Галицько-Волинського князівства, не викликає сумнівів. З цим погоджується більшість дослідників і вона знайшла відображення у ряді колективних і монографічних публікацій¹⁴.

Вивчення старожитностей давньоруського Василева були продовжені експедиціями Буковинського центру археологічних досліджень при ЧНУ ім.Ю.Федьовича під керівництвом автора (в 1997 р. проводилися стаціонарні дослідження, об'єктів, які руйнуються, у наступні роки – археологічні розвідки)¹⁵. Основна увага археологічних робіт зосереджувалася на обстеженні терас і обох берегів Дністра, розмитих повеннями, і

ділянок пам'ятки, які руйнуються будівельними та сільськогосподарськими роботами.

У результаті обстежень було відкрито і вивчено декілька археологічних об'єктів. Так, на березі ріки на території давньоруського поселення вдалося зафіксувати рештки 6 напівзруйнованих жител. На трьох із них були закладені розкопи.

Найдавнішим виявилось житло №3 (Рис.1). Воно представляло собою типову слов'янську напівземлянку, орієнтовану стінами по сторонам світу і заглиблену на 0,95 м від сучасної поверхні. Вдалося простежити північну стіну будівлі, яка мала довжину 4 м і частково на 1 м західну та 1,1 м східну стіни споруди. В північно-східному куті було виявлено зруйновану піч-кам'янку, від якої зберігся глиняний, добре обпалений черинь товщиною 0,1 м і перепалене каміння основи. Під час дослідження житла на його долівці було знайдено денця та бочки ліпних глиняних посудин VIII–IX ст. культури Лука-Райковецька, кістки тварин, глиняну обмазку та вугілля. Остеологічний матеріал із житла (визначення кісток із всіх споруд проведено науковим співробітником ІА НАН України к.і.н. О.П.Журавльовим) належить свійському бику, вівцям, козам, собаці, а одна кістка, можливо, – людині. Досліджена напівземлянка є першим слов'янським житлом, виявленим на території літописного поселення.

Житло №2 було зафіксовано на глибині 0,3 м від сучасної поверхні у вигляді лінзоподібної чорної плями товщиною 0,5 м (Рис.1). Розкопками вдалося з'ясувати, що це рештки наземного давньоруського житла зрубної конструкції, орієнтованого кутами по сторонам світу. Досліджено північно-західну стіну споруди довжиною 4,5 м та частково рештки двох інших, довжиною 1,4 і 1,6 м. В північно-західному куті будівлі були виявлені рештки сильно зруйнованої глиняної купольної печі, від якої збереглися великі шматки стінок із відбитками хмизу. В заповненні та на долівці житла був знайдений речовий матеріал. Він представлений, в першу чергу, уламками давньоруських гончарних тонкостінних горщиків, виготовлених із добре відмуленого тіста з домішками дрібного піску, та добре випалений (Рис.2, 1–18). В житлі знайдено посуд, який за профілюванням вінчика відноситься виключно до галицького типу давньоруської кераміки. Тут також було виявлено залізний плоский черешковий наконечник стріли – зрізня – з упором для древка (довжина пера 5,8 см, черешка – 4,5 см), маленький залізний ніжик (загальна довжина 8 см), шиферне пряслице (діаметр – 2,4 см, висота – 1 см, діаметр внутрішнього отвору – 0,5 см), 3 уламки скляних кручених браслетів темно-зеленого та синього кольорів, фрагмент крученого залізного браслету (?) чи дужки та велика кількість кісток тварин. Останні належать: свійським бику, козам,

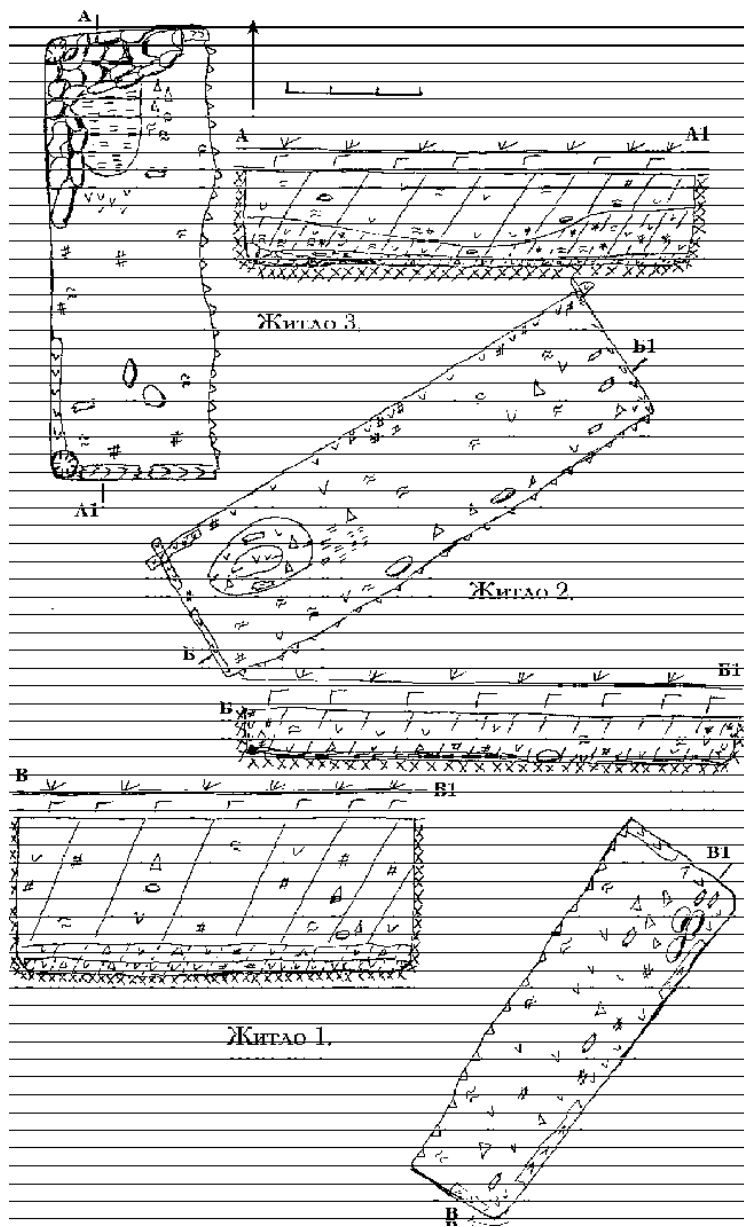

Рис. 1. Плани і профілі споруд, досліджених у Василеві в 1997 р.

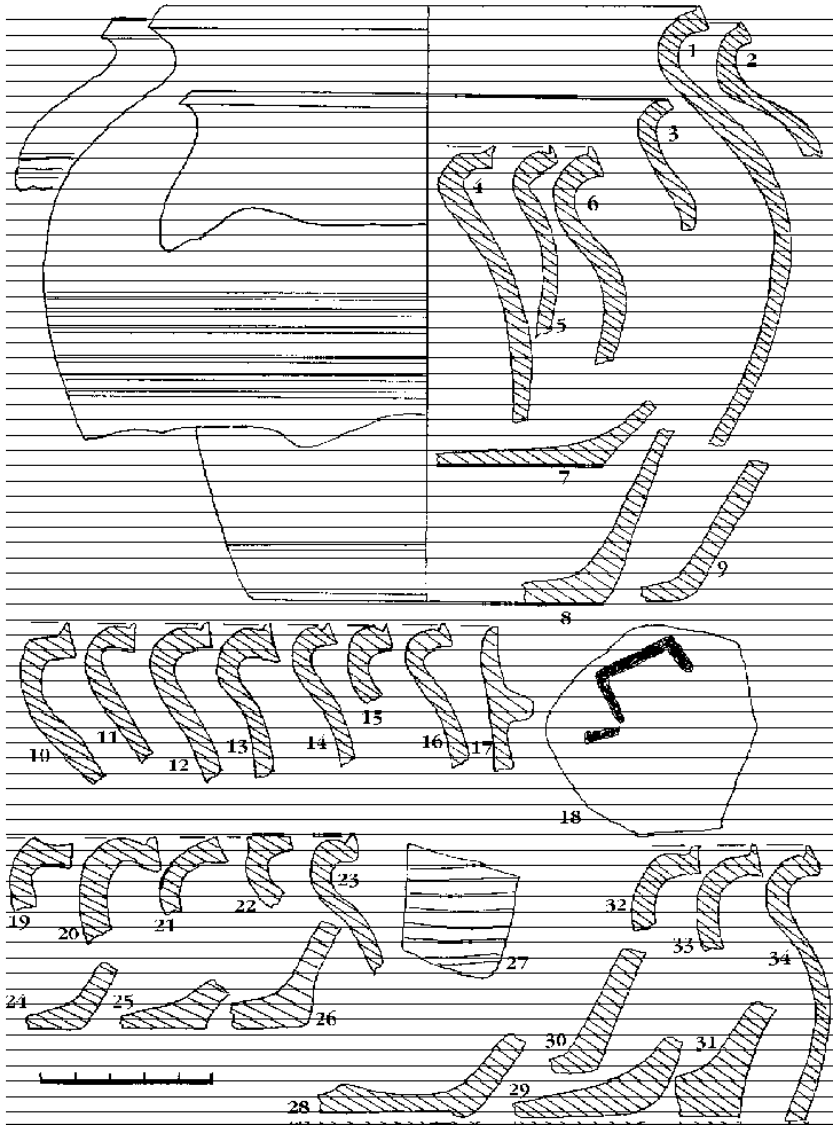

Рис. 2. Кераміка XII – першої половини XIII ст.: з житла №2 (1–18), підйомний матеріал з поселення в с.Городок (19–27), знахідки з розвідувальної траншеї в ур.Хол (28–34).

Рис. 3. Кераміка XIV – початку XV ст. з житла №1.

вівцям, свині, коню, дикому кабану та птахам. Археологічний матеріал із наземного житла дозволяє датувати його в межах XII – першої половини XIII ст.

Найпізнішим із досліджуваних споруд виявилось житло-напівземлянка №1 (Рис.1). Його долівка знаходилася на глибині 1,6 м від сучасної поверхні. Споруда була орієнтована кутами по сторонам світу, дослідити вдалося лише південний кут житла та простежити повну довжину (3,6 м) однієї із стін. На долівці будівлі товщиною 0,1–0,2 см знаходився шар вугілля, насичений численними матеріалами. Сліди дії сильного вогню простежені і в матеріалах заповнення. Під час розкопок житла знайдено різноманітні предмети матеріальної культури. Найбільше виявлено уламків гончарних посудин, які представлені горщиками темно-сірого кольору, виготовленими з глини, до якої додавали крупнозернистий пісок і товчений вапняк. Вінчики горщиків відігнуті назовні і мають косо зрізаний край, по краю вони часто прикрашені насічками. За своєю формою посудини приземкуваті, їх бочки орнаментовані врізними хвилястими чи горизонтальними лініями, іноді відтисками гребінчастого штампю. Серед керамічних знахідок виявлено і уламки посудин темного кольору із складною конфігурацією вінчика (Рис.3-4). В житлі також знайдено залізний ніж із заклепками на ручці (довжина леза 12,5 см, руків'я – 8 см), уламки двох черешкових ножів, фрагмент шпори, наконечник чотирьохгранної арбалетної стріли (загальна довжина 4 см), скобель, уламки частин залізних виробів, свинцеве та кам'яне грузило, кістяна голка (загальна довжина 6 см), фрагмент срібного скроневого кільця чи сережки із загнутим кінцем та срібна монета (Рис.5). На долівці споруди виявлено велику кількість кісток, які належать: свійським – бику, вівцям, козам, свиням, коню; дикому ведмедю і птахам. Крім того, тут знайдено багато риб'ячих кісток, луски та шкарлупу від пташиних яєць.

Знайдена в житлі монета виявилася срібним молдавським грошем (Рис.5, 15). На аверсі монети в центрі, в обідку із крапок, поміщено зображення голови бика, між його рогами вміщено зірку, справа від голови – півмісяць, а зліва – розетку. Над обідком у зовнішньому колі є зображення п'ятишестюгрової розетки і надпис: SIM PET. На реверсі в центрі знаходиться зображення щита, розбитого на дві половини, в правій його частині вгадуються контури трьох горизонтальних балок, в лівій геральдичні фігури не читаються. В зовнішньому колі лише вгадуються обриси букв. Монета пошкоджена вогнем, її діаметр становить 20 мм, а вага – 0,96 г. Монети такого типу відносяться до срібних грошів, які розпочав карбувати молдавський господар Петро Мушат (1375–1391 рр.) після 1377 р.¹⁶. Аналіз іконографії монети з житла №1 та її метричних

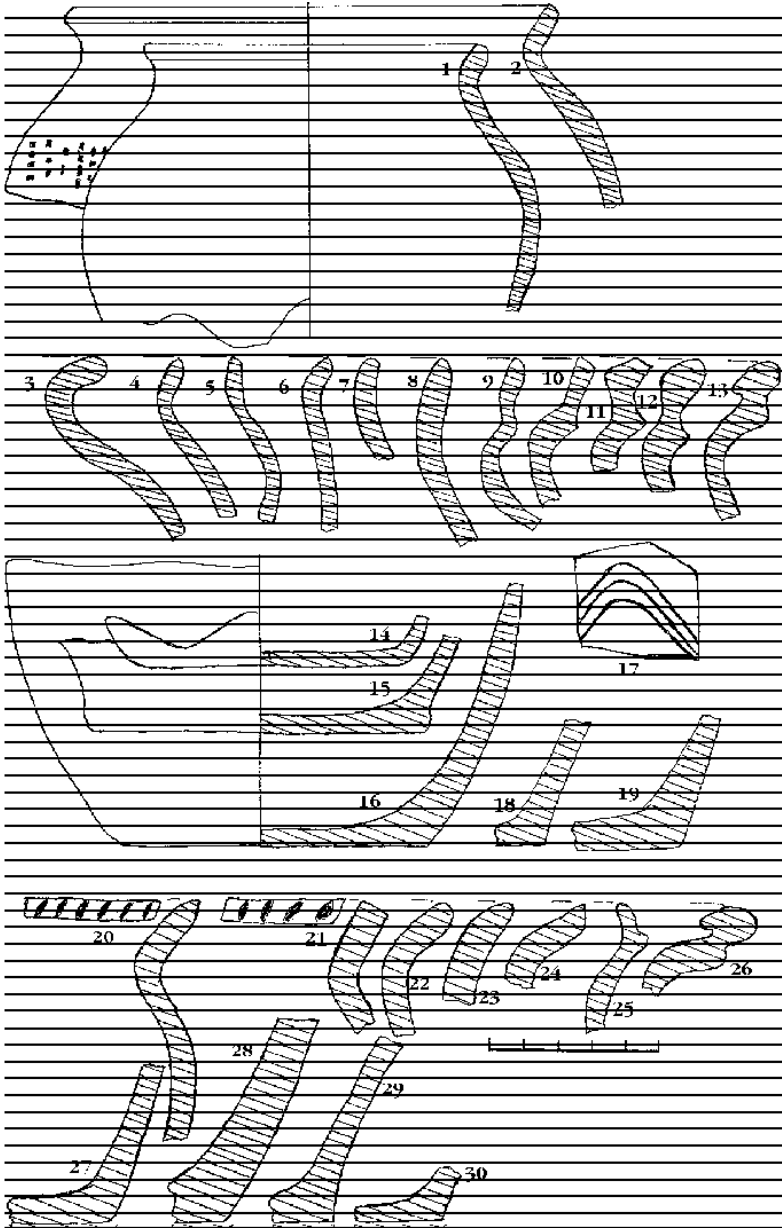

Рис. 4. Кераміка XIV - початку XV ст. з житла №1.

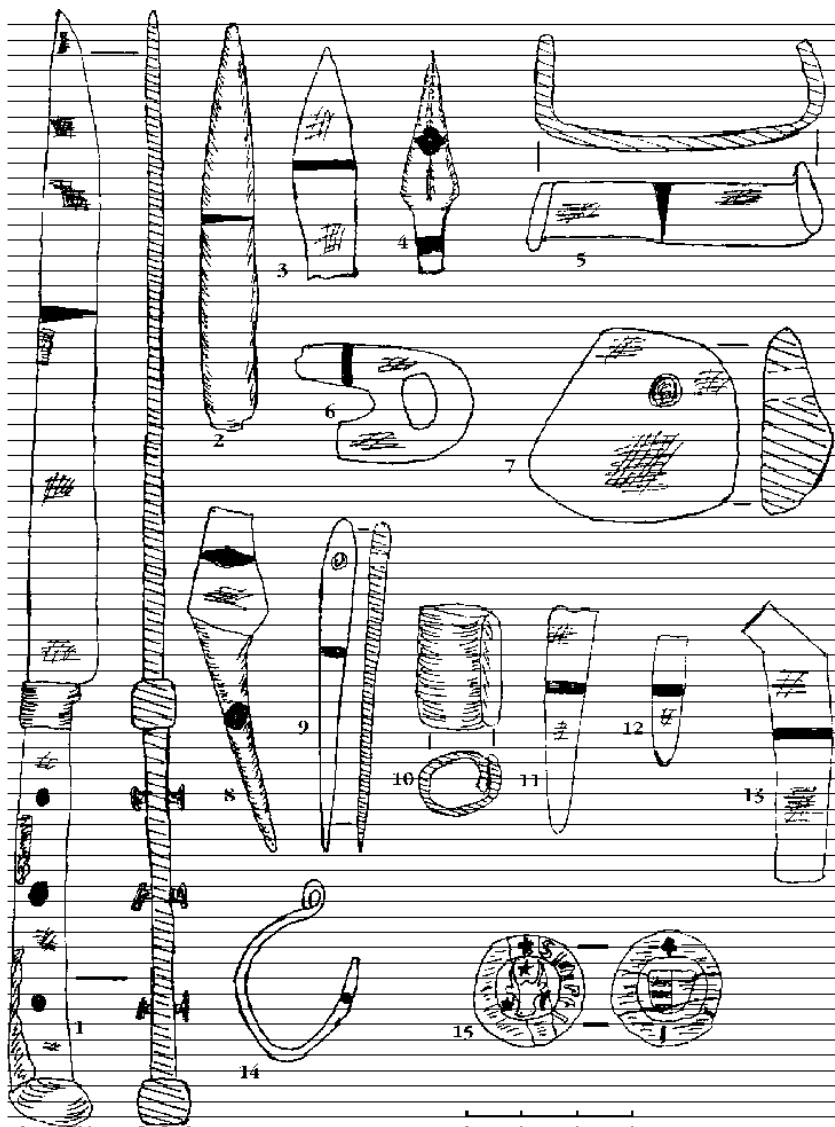

Рис. 5. Знахідки з пізньосередньовічного житла №1: 1-6, 8, 11-13 - залізо, 14-15 - срібло, 10 - свинець, 9 - кістка, 7 - камінь.

показників засвідчує, що вона належить до останніх випусків грошів і відкарбована в кінці правління Петра Мушата. Таким чином, житло-напівземлянку №1 на основі нумізматичної знахідки можна датувати кінцем XIV – початком XV ст.

Отриманий археологічний матеріал із розкопаних жител дає можливість внести певні корективи в час появи населеного пункту та визначити нижню хронологічну межу існування Василева як міста. Знахідка житла №3 з слов'янською керамікою VIII–IX ст. показує, що вже в цей час територія майбутнього міста була заселена носіями культури Лука-Райковецька. А матеріали з житла-напівземлянки №1, які надійно датуються молдавським грошем кінцем XIV – початком XV ст., засвідчують, що в цей період поселення продовжувало залишатися значним торговим осередком. Отаточо воно втратило міський характер, очевидно, після руйнувань та пожеж, які відбулися на початку, або в першій половині того ж XV ст.

Експедиціями БЦАД при ЧНУ обстежувалися також периферійні ділянки літописного поселення та протилежний, лівий берег р.Дністер, на території сіл Городок та Виноградне (Костельники) Заліщицького району Тернопільської області. Із історіографії було відомо про знахідки тут давньоруських підплитових поховань¹⁷. Огляд берегових терас в с.Городок дозволив виявити рештки значного культурного шару на протязі 300–400 м із давньоруськими матеріалами. Тут вдалося зафіксувати рештки двох наземних споруд XII – першої половини XIII ст. і зібрано колекцію давньоруської кераміки (Рис.2, 19-27). Аналогічну кераміку і сліди давньоруського селища було виявлено і на північно-західній околиці с.Виноградне. В обох пунктах зафіксовано місця розташування могильників із ямними та підплитовими давньоруськими похованнями. Також встановлено, що в кар'єрі по добуванню гравію в с.Городок в 70–80-х рр. був знайдений давньоруський меч, який зараз зберігається в фондах Заліщицького краєзнавчого музею.

Наявність поселень і могильників давньоруського часу на протилежному від Василева березі Дністра дозволяє поставити питання про їх належність до літописного міста як складових частин. На це нашттовхує також повідомлення літописця про прихід угорського короля до Василева, а потім переправу через Дністер і подальший рух до Прута. Все це дозволяє припустити, що літописне місто розташовувалося на обох берегах ріки і його структура була складнішою, а розміри – більшими, ніж це вважалося раніше. Практика розташування давньоруських міст на різних берегах рік, в тому числі і великих, була досить поширеною. Про це говорить топографія таких міст, як Новгород, Псков, Бакота та інші. Підтвердженням тому, що Василів складався із лівобережних і правобережних

частин, може слугувати й факт підпорядкування буковинського Василева у XV ст. польському старості, а не молдавському господарю¹⁸.

Проведені дослідження на території самого Василева дали змогу уточнити його структуру. Зокрема, було виявлено невідомий раніше давньоруський могильник в ур.Бурти (вул.Перемоги, 41), де зафіксовані ямні і підплатові поховання. Сліди великого давньоруського поселення були знайдені в ур.Городище і Городищенська Хата на південь від Василева (на північний схід від городища Хом), навпроти с.Виноградне. Значні розміри поселення (500х100–150 м), знахідки полив'яних керамічних плиток, уламків плінфи, чисельних фрагментів давньоруського посуду говорять за існування тут в добу середньовіччя великого поселення, яке також, очевидно, входило в структуру літописного Василева.

На території самого Василева трапився різноманітний археологічний матеріал. На незаперечну увагу заслуговують дві стулки хрестів-енколпіонів, один із яких має візантійське походження¹⁹. Важливою знахідкою стала свинцева двохстороння печатка-пломба, на зразок дорогочинських, із зображеннями знаків Рюриковичів. Її атрибуція – справа майбутнього.

На окрему увагу заслуговують питання про походження назви населеного пункту. Більшість дослідників пов'язують його з іменем Василька Тербовлянського (1090–1124 рр.)²⁰. Проте, в останній час набула поширення думка, що його назва пов'язується не з патрональним іменем “Василій”, а з грецьким словом “басилей”, тобто цар. Такий офіційний титул мали візантійські імператори. На думку дослідників, виникнення цього найменування відноситься до 1164–1165 рр., коли до галицького князя Ярослава Осмомисла прибув із Константинополя родич візантійського імператора Мануїла Андронік Комнін²¹. Зустрінутий з почестями Андронік отримав від князя міста в Галицькій землі. Вважається, що одним із цих міст було велике поселення на Дністрі, яке від титулу візантійського царевича отримало назву “басилів”, тобто царський. Подальші дослідження допоможуть більш конкретно відповісти на це питання і з'ясувати роль літописного Василева в історії Середнього Подністров'я в давньоруський час.

Примітки

1. *Тихомиров М.Н.* Древнерусские города. – М., 1956. – С.40-42.
2. *Ратич О.* Древньоруські археологічні пам'ятки на території Західних областей УРСР. – К.: Вид-во АН УРСР, 1957. – С.44-76.
3. Галичко-Вольнская летопись // Памятники литературы Древней Руси XIII в. – М., 1981. – С.274.
4. *Costachescu M.* Documentele Moldovenesti inainte de Stefan cel Mare. – Jasi, 1932. – Vol.II. – P.305-306.

5. *Kaindl R.F.* Archeologische Untersuchungen zu Wassilew und Panca in der Bucovina // Mitteilungen der k.k. Central-Commission für Erforschung und Unterhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. – Wien, 1901. – XXVII. – S.47; *Фрунчак С., Фантух А.* З археологічної спадщини Р.Ф.Кайндля // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – Чернівці, 1999. – Т.ІІ. – С.196.

6. *Грушевський М.С.* Історія України-Руси. – К., 1992. – Т.ІІ (XI–XIII вік). – С.470-471, 610.

7. *Войнаровський В.* Свято літописного Василева // *Studia archaeologica.* – 1993. – №1. – С.86.

8. *Кеїтковський Д., Бринзан Т., Жуковський А.* Буковина її минуле і сучасне. – Париж; Філадельфія; Детройт, 1956. – С.104, 106, 113-115; *Крип'якевич І.П.* Галицько-Волинське князівство. – К., 1984. – С.36, 72.

9. *Тихомиров М.Н.* Указ. соч. – С.41.

10. *Тимощук Б.О.* Археологічні пам'ятки с.Василева Чернівецької області // Археологічні пам'ятки УРСР. – К: Вид-во АН УРСР, 1952. – Т.ІІІ. – С.395-399.

11. *Тимощук Б.А.* Древнерусские поселения Северной Буковины // Краткие сообщения института истории материальной культуры. – М., 1955. – Вып.57. – С.114; Його ж. Літописні міста Буковини за археологічними даними // Український історичний журнал. – 1960. – №6. – С.164-166; Його ж. Исчезнувшие города Буковины // Вопросы истории. – 1964. – №5. – С.213-217; Його ж. Дорогами предків. – Ужгород, 1968. – С.95-104; Його ж. Північна Буковина – земля слов'янська. – Ужгород, 1969. – С.81-99; Його ж. Декоративные плитки XII–XIII вв. из Василева // Краткие сообщения Института археологии. – М., 1969. – Вып.89. – С.112-113; Його ж. Археологічні дані про приналежність Північної Буковини до Галицької Русі в XII–XIII ст. // Минуле і сучасне Північної Буковини. – К, 1972. – Вип.1. – С.11; Його ж. Зустріч з легендою. – Ужгород, 1974. – С.101-104; Його ж. Василів // Археологія Української РСР. – К., 1975. – Т.3. – С.264-265; Його ж. Давньоруська Буковина. – К., 1982. – С.138-153; Його ж. Василів – місто Галицької Русі. – Чернівці, 1993; *Тимощук Б.А., Логвин Г.Н.* Раскопки древнерусского храма в с.Василеве // Строительство и архитектура. – 1960. – №8. – С.26-27.

12. *Винокур И.С.* Археологические исследования Черновицкого госуниверситета в 1959 году // Научный ежегодник Черновицкого госуниверситета за 1959 г. Исторический факультет. – Черновцы, 1960. – С.149-151; *Тимощук Б.О., Винокур И.С.* Слов'янські пам'ятки Буковини // Наукові записки Чернівецького державного університету. Секція історичних наук. – Чернівці, 1961. – Т.ЛІХ. – Вип.3. – С.83-93; *Винокур И.С., Тимощук Б.О.* Цікава сторінка історії нашого краю (про розкопки давньоруського храму XII–XIII ст. в с.Василів Заставнівського району) // Радянська Буковина. – 1959. – 15 серпня; *Винокур И.С., Тимощук Б.О.* Давні слов'яни на Дністрі. – Ужгород, 1977.

13. *Томенчук Б.П.* Исследования летописного Василева // Археологические открытия 1977 г. – М., 1978. – С.413; Його ж. Исследования летописного Василева // Археологические открытия 1978 г. – М., 1979. – С.393; Його ж. Охранные раскопки в Прикарпатье // Археологические открытия 1985 г. – М., 1987. – С.422-423.

14. Винокур І.С., Горішній П.А. Бакота – столиця давньоруського Пониззя. – Кам'янець-Подільський, 1994. – С.253; Куза А.В. Малые города Древней Руси. – М., 1989. – С.87-88; Його ж. Древнерусские городища X–XIII вв. – М., 1996. – С.203; Фантух А. Деякі аспекти з історії досліджень та планіграфії давньоруського Василева // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнографії. – Чернівці, 1997. – Вип.4. – С.29-31; Spinei. Moldova in secolele XI–XIV. – Chisinau, 1994. – P.89, 113, 130, 134.
15. Пивоваров С.В. Літописний Василів у Середньому Подністров'ї // Середньовічна Європа: погляд з кінця ХХ ст. – Чернівці, 2000. – С.216-221.
16. Полевой Л.Л. Зарождение денежного хозяйства Молдавского феодального государства (XIV в.) // Вопросы экономической истории Молдавии эпохи феодализма и капитализма. – Кишинев, 1972. – С.11-19; Бырня П.П., Руссев Н.Д. Монеты средневековой Молдавии // Stratum plus. – СПб.; Кишинев; Одесса, 1999. – №6. – С.183-184; Buzdugan G., Luchian O., Oprescu C. Monede si bancnote Romanesti. – Bucaresti, 1977. – P.43-53.
17. Ратич О. Древньоруські археологічні пам'ятки на території Західних областей УРСР. – С.62; Малеев Ю.М. Розвідки на півдні Тернопільщини // Археологічні дослідження на Україні в 1969 р. – К., 1972. – Вип.IV. – С.386-387.
18. Costachescu M. Назв. праця. – P.305-306
19. Пивоваров С. Нові знахідки культових предметів на давньоруських пам'ятках Буковини // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – Чернівці, 2000. – Т.3. – С.217-230; Його ж. Християнські реліквії літописного Василева // Буковинський історико-етнографічний вісник. – Чернівці, 2000. – Вип.2. – С.13-15; Його ж. Християнські старожитності межиріччя Верхнього Пруту та Середнього Дністра. – Чернівці, 2001. – С.68-69.
20. Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі. – К., 1985. – С.29; Нерознак В.П. Названия древнерусских городов. – М., 1983. – С.37; Тимошук Б.О. Давньоруська Буковина. – К., 1982. – С.153.
21. Ионисян О. Об одном эпизоде византийско-венгеро-галицких отношений во второй половине XII в. // Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції. – Львів, 1993. – С.68-70.

Резюме

В статті аналізуються дані письмових джерел та археологічні матеріали з літописного Василева в Середньому Подністров'ї. Дослідження городищ, поселень, могильників, житлових та виробничих споруд, руїн печерного монастиря на території сучасного с.Василева, а також синхронних пам'яток на лівому березі р.Дністр дає можливість автору утвердити про більш складну структуру літописного поселення та його розміщення на двох берегах річки.

Одержано 25 квітня 2005 р.